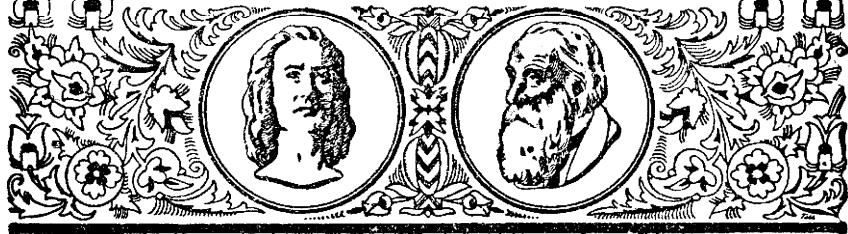

UNITÁRIUS KÖZLÖNY

A VALLÁSOS ÉS ERKÖLCSÖS ÉLET ÉBRESZTÉSÉRE
KIADJA A DÁVID FERENC EGYLET

Alapította: Dr. BOROS GYÖRGY.

Első Unitárius Ifjusági Konferencia.

Most már büszke öntudattal írhatjuk fel ezt a címet lapunk első oldalának fejére. A kezdet reményeségei valóra váltak, a sikertelenségtől való félelem önbizalomná változott s az eddig járatlan úton most már vidám, unitárius öntudattal és lelkesedéssel tele ifjak haladnak — lépésről-lépésre közelebb egyetlen célunkhoz, Isten országának megvalósításához itt a földön. Ragyogó szónoklatokat, szípkázó elmefuttatásokat, a megmozdult unitárius ifjuság hősi eposzait megírni nem a mi feladatunk. Mindezeknél jobban beszél az az egyszerű ténymegállapítás, hogy a Keresztúron megtartott első unitárius ifjusági konferencia kétszázötven résztvevővel, lobogó lelkesedéssel, messzire kiható határozataival az unitárius történelem lapjaira bevésztett! Lehet, hogy ez a gyönyörű kezdés, ez a lelkesedésből lángoszloppá lobbant unitárius megmozdulás — szalmaláng csupán. Vannak, akik így vélekednek. Hiszen az angliai unitárius ifjusági konferencián ez évben csak 150-en s a nálunk nyolcszorta népesebb erdélyi református egyház ifjusági konferenciáján (Orbó jul. 3—10.) csak 99-en vettek részt. Indokolt volna tehát azt gondolni, hogy ez a mi nagy számunk csak a pillanatnyi lelkesedés fellángolása volt s hogy jövőre talán fele sem lesz a konferencia tagjainak száma. Mindez lehet. Az sem valószínűtlen azonban, hogy ez a szépen megindult mozgalom még jobban kiterjedésszerűsödik, elhat a legkisebb unitárius egyházközösségbe is s onnan is buzgó, tudni és látni vágyó ifjakat fog jövő évi konferenciánkra felküldeni. Miért ne? Hiszen ez alkalommal még csak azok jöttek össze, kiknek lelkében már felgyult tüzekkel égett a vágy: megismerkedni, összeölekezni közös sorsunk, közös hitünk és közös jövőnk Erdély falvaiban szétszórta várományosaival. Jövőre pedig eljönnek majd azok is, akik eddig még tanácstalanok, ingadozók, vagy éppen ellenséges érteüle-

*Mélt. Dr. Ferenczy Géza főgondnok ur

Aita-mare [Nagyajta]

tüek is voltak minden ifjusági megmozdulással szemben. A konferenciáról hazatérő ifjak prófétái lehetnek ügyünknek s szerezhettek hétről-hétre, hónapról-hónapra új és új követőket. És akkor jövőre még többen leszünk, mint az idén. Én rendíthetetlen hittel hiszem, hogy úgy lesz s ha akad még tíz-husz ifju, aki hinni tud ez ügyben, úgy közöny, tétovaság sőt, ellenségeskedés ellenére is élni, növekedni és virágozni fog szép Erdélyországunkban az unitárius ifjuság szent megmozdulása!

Sz. I. S.

TÚZHELY MELLETT

A szent pillanat.

Szent a pillanat, mikor az ember
Leveti büszke haragja rongyát,
Mikor a lelkén nagy, zúgó tenger
Salakot dobva... rohanva ront át.

Rohanva rontó hullámverésre
Kialszik minden büntől szított tűz
S felragyog fényben: szeretet, béke,
Két ikertestvér s árnyakat úz.

Szent a pillanat, mikor a két arc
Árnyakat úzve csak ragyog, ragyog
S mikor már győztek s véget ért a harc,
Az emberlelkek nagyok, gazdagok.

Mikor a harag bűnrongya helyett
Szeretet, béke selyme betakar,
Betakar védve és úgy melenget,
Mint egy szerető, édes anyakar.

Szent, szent ez a perc, mert az ökölből
Ölelés táru, nem sujt, nem támad.
Nagy lesz az ember, kincset örököl,
E kincs: az Isten és a bocsánat!

Vári Domokos.

Brassai reliquiák.

A dicső emlékü dr. Brassai Sámuel hagyatékából fennmaradott emléktárgyak két becses darabbal gazdagodtak. Egyiket dr. Fekete Sándor vörös-kereszt kórházi és gyakorló orvos ur volt szíves egyháznak ajándékozni édes atyja, b. e. Fekete Gábor főgondnok ur

hagyatékából, aki a Brassai halála után kapta volt emlékül: ez egy metszett, egy decis üvegpohár, fedeles fatokba helyezve. Nagyon becsessé teszi, hogy a fatok alján eredeti kézírásban áll: Brassai Sámuelé. — A másik Brassai acél pecsétnyomója, melyet 1897-ben Gyulay László vett őrizetbe és azután átadta dr. Boros Györgynek, aki most mindkét ereklyét beadta az E. K. Tanácsba, a Brassai reliquiák közé helyezésre. Olvasóinknak szives figyelmébe ajánljuk, hogy nagy szolgálatot tesznek, akik akár a Brassai könyveiből, akár kéziratából, akár valamely emléktárgyat őriznek, beküldik az egyházi irodára, amit kérünk figyelemben tartani.

Zárkózottságban.

Valaki kopogott lelkem ajtaján.

Ki jár itt ily későn, szokatlan időben,
Jóbarát-e?... vagy ellenség talán?!

Ablakimon lehuztam a zsalut
S az ajtómat is magamra zártam.
Kislakomba mindenki hazajött,
Mindenki tárt, kire oly nehezen vártam.

S mégis most kopog valaki idegen...

Valami titkos bú rezeget át szivemen.

Egy erős, ösztönös önvédelem
Visszafordítja kezem
Az ajtókilincsről.

Hallom néhányszor még a kopogást kintről.
Aztán csend lesz újra.
Távozó lépteknek elhalkul a zaja.

Valaki kopogott lelkem ajtaján,
Aztán tova ment.
S én nem tudom, de bent
Ugy fáj a gondolat,
Hogy a legjobb barátomat,
Lelkem legjobb megértőjét
Engedtem el talán.

Fogarasz.

Fekete Lajos.

Egy jó unitárius emlékezete.

Május hó hatodikán este tíz órakor életének 67. évében csendesen elaludt id. Kun Sándor, Kolozs község legértelmesebb polgárosa a kolozsi unitárius egyházközségnek éveken át gondnoka.

Ősei erős hitű, tekintélyes unitárius emberek voltak. Ő maga

bibliás unitárius keresztény ember, kinek asztalán állandóan ott fekszik a szentkönyv, annak szakaszait, amikor kezéből leteszi a kaszát, villát, gyönyörűséggel olvassa és magyarázza. A régi unitárius felekezeti iskola vallásos, zoltáros növendéke, aki az Unitárius Kátét utolsó betűig szószerint idézi, az énekek szövegét elejétől végig elmondja, dallamát minden hangjegy nélkül hibátlanul éneklí s Isten igéjének hallgatását egyetlen vasárnap el nem mulasztja. Az Unitárius Közlönyt, mint legjobb barátját, minden hónapban úgy várja s első betűjétől az utolsóig elolvassa. Bármikor készen áll arra, hogy a társaságban felálljon és minden clókészület nélkül formás, tartalmas, okos beszédével figyelmet keltsen. Péterfi Dénes kolozsvári lelkésznek esperessé választása alkalmával Kolozson mondott beszéde a Közlöny akkori számában szószerint megjelent. Utolsó nagyobb olvasmánya Brassai életrajza s mikor az elmúlt év júniusának egyik vasárnap délutánján, izta szobájának nyitott ajtaján át szépen felöltözve, a csak alig deresedő embert a könyv mellett találtam, bámullattal beszéltem nekem Brassai tudományáról.

A mult századvégi és e századeleji magasabb színvonalu népkolai oktatás az értelmes emberek egész sorát nevelte fel, akik vezetőkké lettek kolozsi gyülekezetünkben is. A gyülekezetnek külső és belső képe átalakult, megszerveződött, ahol mindenki a maga helyére állított, a vallásos gondolkozás és gyakorlat az egész gyülekezetben öntudatosabbá lett. Id. Kun Sándor nagyon fiatalon került annakidején a gyülekezet élére s volt idő, mikor gyülekezet és pásztor egyaránt akarására figyelt s az idős ember is lelkesedésében, szabad szárnyalásában a régi maradt s szabadon csapongva, mint a madár, nem egyszer ütődött bele egy-egy fiatal fa lombjába s ilyenkor megbeszett szárnyaiból piros vér csepegett. De ő ilyenkor is példát mutatott a vallásához és egyházához való ragaszkodásban.

Sulyos kór fészkelte magát az alig deresedő ember szervezetebe, nehéz műtétet kellett végezni rajta s a betegség győzött.

Kolozs község népe vallásra és nemzetre való tekintet nélkül mély részvétellel kísérte utolsó útjára május 8-án délután a soraiból kiemelkedő bibliás, zoltáros, unitárius keresztény embert s a város legértelmesebb polgárát.

Kiss Sándor.

.....

Biblia-ismeret.

Juniusi számunkban feltett kérdésünk, bár azt felnőttek részére is megnyitottuk, nem kapott feleletet. Magunk vagyunk hát kénytelenek megadni azt a két részt a Bibliában, melyek leginkább hasonlítanak egymáshoz. E két rész: II. Kir. XIX. és Ézs. XXXVII.

Ujabb kérdésű k. melyre — reméljük — ismét számos feleletet fogunk kapni, a következő: *Melyik a Biblia legköltségesebb része?* Erre nézve van egy kialakult vélemény a Biblia-kutatók között, ettől eltekintve azonban bárki javasolhat olyan részeket, melyek saját meggyőződése szerint a legköltségesebbek. „A kis lord“ c. szép regényt mindazok között ki fogjuk sorsolni, akik választ küldenek be. Határidő: augusztus 20.

Külföld.

Indiai unitáriusok.

Az indiai egyistenhívők (Brahmók) számára én nagy meglepetést hoztam; nekik sejtelmük sem volt arról, hogy Erdélyben, a magyarok között, ősrégi unitárius egyház működik. De én sem maradtam sokáig meglepődés nélkül. Egy nap rájöttem arra, amit Erdélyben még eddig senki nem tud, hogy a *Khasi* hegyek között, Assámban, India északkeleti szögletében, valóságos unitáriusok élnek; valami kétszázan, ember, asszony nép és gyermekhad.

Mihelyt az Egyetemes Brahmó Somaj megalapításának aranyévfordulója befejeződött, vonatra ültem. Előbb két Brahmó egyházközséget, (Dacca és Sylhet) látogattam meg Majd utazótáskámból hátizsákot varázsoltam, s nekivágtam az 50 km.-es útnak a Khasi hegyek közé, amugy gyalogosan. Vonat vagy gépkocsi errefelé nem jár.

A hegysor ott húzódott el a távolban; de hosszú óráig én még a síkságból kifutó ösvényuton bandukoltam. Kétoldalt szántóföldek, s itt-ott, az erdő széléken, kupolás mohamedán templomcskák. Itt a lakosság többsége muzulmán, amit a fez, a kockás mintájú színes szoknya s az állhegyről lefityegő négyszögletes szakáll könnyen megbizonyosít. Az eke elé befogott tehenek nem nagyobbak mint egy megtermett erdélyi borju — csupa csoda, hogy az ekét húzni tudják, ámbár az mélyre nem vág s a szántóvető is segít rajta, derekasán tolván a hitvány kis alkotmányt.

Két vagy három folyón kis csolnokon átkelek. Majd a hegy aljához megérkezem. Szörnyű magas és meredek. A lábától a fejéig 1200 méter. Ezt most meg kell másznom. S ráadásul az eső is megered. Ez a hegyoldal a világ legesődusabb helye, az évi átlagos csapadék valami 13 méter (ami azt jelenti, hogy az esztendőn át hulló esők ezt a hegyoldalt — ha az síkság volna — 13 méter mélyen borítanák!) Egy évben (1876) a csapadék 24 méter volt! Amint a kövezett ösvényen föl'elé törekszem, a hátamat az eső jöcskán pacskolja. A hátizsákomat egy Khasi ifju cipeli; micsoda izmos lábai vannak!

Ezek a Khasik rokonaink; a mongol fajhoz tartoznak. Hasonlítanak a japániakhoz. Földművelésből, narancstermesztésből s méh-tenyésztésből élnek (levágott faodvakban tartják a méhcsaládokat, kiugró sziklák tövében s a mézért legyilkolják őket). Össze-vissza valami kétszázazeren vannak, falvakban szétszórtan. Ősi vallásuk szellemhit. A természet erőit imádták s nekik áldozatokat hoztak. De ma már jórészüik fölvilágosodottabb. A welszi kálvinista hittérítők, iskoláik, orvosai s templomaik révén, sokukat keresztényekké tették. A Brahmó Somaj is kiveszi e hittérítésből a részét.

Jowai-ban, egy kis falucskában, élt egy Hajom Kissor *Singh* nevezetű khasi ember. Előbb kálvinista keresztényé lett; de vala-

hogy az amerikai *Channing* munkáira szert tett s azok olvasása közben, anélkül hogy valaha is élő unitáriussal találkozott volna, unitáriussá lett. A tiszta, egyetemes szeretettel áthatott, dogma mentes vallás nagy változást hozott létre az életében. Államtisztviselői állását ugyan soha föl nem adta, de nyomban az unitarizmus lelkes apostolául szegődött. 1887-ben, falujában, az első unitárius egyház községet megalapította. Később egy másikat *Shillong*-ban. E két helyen ma együttvéve *tizenegy* kis templomocska található, amelyekben a hívek fölváltva gyülekeznek istentiszteletre. Lelkészük nincs, sohasem is volt (kivéve azt a rövid időszakot, amikor egy Brahmó hittérítő részint az ők gondjukat is viselte).

De a hívek buzgósága annyira valódi, hogy a maguk erején egyházukat föntartják. Minden vasárnap reggeli 11 órától délután 3-ig istentiszteletet tartanak. Az asszonyok külön *ima gyűlést* rendeznek. Istenes énekeket énekelnek, imádkoznak s az idősebbjeik által tartott építő beszédekre hallgatnak.

Április 22-én az egész vasárnapot a Shillongi unitáriusokkal töltöttem. Egynehányuk beszél angolul, de a többségük csak anyanyelvükön ért. „Khublei“ — imígyen üdvözlönek, ami azt jelenti, hogy „Isten áldjon meg“. Nagyobb részük asszonyember, szelid, napbarnított arcú. Körülállanak s a jelenlegi vezetőjük, *U Konjro* tolmácsolása révén az erdélyi hitrokonokról hallanak egyet s más.

„Mi is falvakon élünk s mi is keleti népfaj vagyunk“ — magyarázom. Majd, hogy unitárius önbizalmukat növeljem, hozzáteszem: „Erdélyben egész falvak unitáriusok“.

A templom kis épület, nem nagyobb, mint egy nagyobbacska szoba. A falakon fölírások és fényképek. Az egyik a jowai-i gyülekezetet ábrázolja, a rövid-életű iskolával. Egy-két amerikai unitárius látogató fényképe is ott függ emlékeztetőül. Majd egy táblán az unitárius hitvallás. Khasiul unitárius így hangzik: *Ki nongmane wei-blei*, egyistenhívők. A hitvallás magyar fordítását itt adom:

- I. Hiszünk egy igaz Istenben,
  - II. aki az egész emberiség atyja és anyja,
  - III. aminek következtében mi mindnyájan testvérek vagyunk.
  - IV. Isten- és emberszeretet a legfőbb feladatunk. Istent imádjuk; embertársainkkal együtt működünk.
  - V. A lélek soha meg nem hal. Örök fejlődés az osztályrészünk.
- E hitvallás egyike a legemelkedettebb hitvallásoknak. Egyetemes érvényű.

A reggeli istentisztelet végén a gyülekezetet Adorján csodaszép énekére, az „Éjnek, viharnak vége van“ kezdetűre megtanítottam. Tehát valami ezeket az egyszerű, buzgó hitű embereket reánk mindig emlékeztetni fogja! A világ unitáriusságával való kapcsolatunk erősebbé vált!

Hajom Kissor Singh 1923-ban meghalt. Sokan azt hitték, hogy a Khasi unitárius egyház szét fog bomlani az alapító és a tevékeny vezér halála után. De ez nem történt. „Mi most sokkal erősebbek.

vagyunk“, — U Konjro állította: „mivel mi most a magunk erején működünk anélkül, hogy egy ember tevékenységére reá lennénk szorulva.“ Ez azt jelenti, hogy a Khasi unitárius egyház végzete az, hogy *éljen*.

De milyen legyen ez az élet? Egy ideig az angol unitáriusok pénzbeli segítségéből elemi iskolát tartottak fenn. Bizonyos félreértés következtében a segílyt a Khasiak nem fogadták el egy idő múltán. De a gyermekeik neveltetése égő feladat. Itt kötelező népoktatás nincs s a Khasi unitáriusok inkább otthon tartják a gyermekeiket, mintsem azok a hittérítők iskoláiban észszerűtlen dogmákkal rontsák az eszüket. „Csak éppen hogy írni és olvasni megtanuljanak; a magunkfajtájú egyszerű embereknek ennél többre nincs is szükségünk. Ha valami tanítót fogadhatnánk, aki különböző unitárius központokban, napi egy-két órában írni olvasni tanítana s este a felnőttek számára tartana iskolát... De mi mindnyájan szegények vagyunk, még erre a kiadásra sem telik.“

A remény határt nem ismer. Talán az a 200 dollár, amire esztendőnként szükség volna, előkerülne az angliai, amerikai és erdélyi unitáriusok adományából. Igen, az erdélyi unitáriusokéból is! Igaz, hogy mi is szegények vagyunk, de arról elfeledkeztünk, hogy szegényt a szegény segíti a legjobban! Ha esztendőnként egyszer a mi száz egyházközségünk mindegyike, a vasárnapi istentisztelet után 50—100 leut összegyűjtene, az mindjárt évi 25—50 dollárt jelentene, ami a mi illő részünk volna — és minden megerőltetés nélkül.

S gondoljunk a következményekre! Egyrészt ezeket a jóra való hitrokonokat iskolázáshoz segítenők. De a másik előny még fontosabb volna. Jelenleg nekünk erdélyi unitáriusoknak, a világ unitáriuságához való tartozás az jelenti, hogy *mi* segítődünk. De Jézus ezt mondja: Jobb adni, mint kapni! Annak a tudata, hogy mi is vagyunk valamik, hogy mi is képesek vagyunk másokon segíteni, olyan változást hozhat létre a mi gondolkodásunkban és viselkedésünkben, amitől talán az egyház megújulásának a sikere függ.

Darjeeling, 1928 April 26.

Balázs Ferenc

*
*
*

Joós András afia, kisborosnyói birtokos olvasván Balázs Ferencz lelkészjelöltünk cikkét az indiai Brehmo Somaj-ról a Közöny júliusi számában, arra határozta el magát, hogy egy Brahmó ifjunak kolozsvári theológiánkon való tanulása megkönnyítése végett — remélve, hogy példáját többen is követik — 5000, azaz ötezer leut adományoz.

Fenti sorokat egy, az E. K. Tanácshoz beküldött jelentésből vettük. Kommentár nem kell e sorokhoz, beszélnek azok önmagukért. Áldja meg az Isten mind a két kezével ezt a nemes unitárius lelket, aki adományával egy szent és meleg érintkezés alapjait fektette le indiai testvéreink és miközöttünk!

Egyleti élet és munkásság.

A D. F. E. Ifjusági Köreinek első konferenciája.

Székelykeresztur, 1928 július 10—15.

Jobban sikerült a kongresszus, mint valaha is reméltük volna. Ez az egy kijelentés mindent elmond, mert hiszen a fiatalos várakozás rendesen fellelővárakat emel képzelete ragyogó tervezgetésében s mikor elérkezik a megvalósulás, rendesen még kunyhó is alig lesz az álmodott fellelővárból. Ez alkalommal azonban, hála Istennek, nem így történt. Ha összehasonlítjuk a mi konferenciánk népességét a más felekezetek által tartani szokott konferenciák népességével, a miénk nemcsak relativ, tehát kis számunknak megfelelő, hanem absolute kimagasló többséggel fog diadalmaskodni. Dicsekvésként hangzik ez a kijelentés? Ám hangozzék dicsekvésnek, dicsekvésnek, mely nem a mások lesajnálásából, hanem önmagunk megbecsüléséből fakad; az erdélyi unitárius ifjuság megérdemli, méltó rá, hogy dicsekedjünk vele, mert a Kereszturt megrendezett első ifjusági konferencián tanujelét adta oly mértékben nagyraihivatottságának, mely minden szép reményre feljogosít

Ez alkalommal csak rövid tudósítást közlünk a konferencia lefolyásáról, mert jövő (szeptemberi) számunkban, a külön mellékletként hozzácsatolt ifjusági részben az előadások tartalmát s a háttérakat részletesen kívánjuk hozni. Kezdjük mindjárt Kereszturral, ezzel az igazi unitárius védvállal, mely úgy gyűjti maga körül az unitárius falvakat, hiveket és ifjuságot, mint egy jó hadvezér csatába induló seregét. Az a szívesség, mindenre kiterjedő figyelem, az a még gondolatainkat is eltalálni iparkodó vendéglátás, mellyel a kereszturiak elhalmoztak, egyszerűen felülmul minden dicséretet. Elég, ha annyit mondunk, hogy ez a konferencia nem is sikerülhetett volna olyan jól, mint ahogyan sikerült, ha nem Kereszturon tartottuk volna meg.

Örömmel láttuk, hogy a nagy munkaidő ellenére, számos harisnyás, falusi unitárius ifju testvérünk jelent meg közöttünk, bizonyítva, hogy amikor unitarizmusról van szó, akkor nincs különbség városi és falusi, nadrágos és harisnyás ember között. Két társas kirándulást csináltunk: egyiket Szentábrahámrá, hol ifj. Máthé Lajos tiszteletes ur és kedves neje, valamint Farkas Gábor állami isk. igazgató-énekes ur és kedves felesége fogadtak a kebli tanáccsal együtt igazi magyaros szívességgel és vendéglátással; másik kirándulásunk Ujszékelyre vezetett, hol Máthé Sándor tiszteletes ur gondoskodott testi és lelki jólétünkről a falu intelligenciájának és hívő közönségének segítségével. Ez a kirándulásunk azért is érdekes, mert ez volt az első alkalom, hogy társasvacsorát rendeztek bor nélkül. Hogy mennyire jól lehet mulatni alkohol nélkül is, azt bizo-

nyitja az ujszékelyi eset, hol nemcsak egy emelkedett hangulatban eltöltött kellemes est, de egy utána majdnem hajnalig tartó, pompás táncmulatság szolgálhat nekünk tanuságul. Mindkét faluban városi és falusi ifjuságunk sok szives szót váltott egymással, nemcsak a templomban, hol a hivatalos üdvözlések lefolytak, hanem künn is, a fehér asztal mellett is, tánc közben is. Két kisebb kirándulást is rendeztünk: egyiket Kadácsra, hol Lórincci László tiszteletes ur kedves nejevel és Gálialvi Péter énekvezér, szintén nejevel együtt, fogadtak nagy szeretettel és szivességgel; a másikat Medesére, hol Pálffi Albert tiszteletes ur és neje nemcsak szives vendéglátással tették kellemessé kirándulásunkat, hanem még a 800 méter magasan fekvő s egész turisztikai kirándulást igénylő erdei palotába is kikalauzoltak minket, hol dr. Kiss Elek theologiai dékán ur, a tulajdonos, és kedves családja szolgáltak nemcsak testi javakkal, hanem az erkélyről elének táruló, feledhetetlen benyomásokat hagyó, gyönyörű tájképpel is, mely tizenöt falut, a Firtost, meg a Bekecsot magába foglaló pompázatos panoráma. Nem mulaszthatjuk el megemlíteni azt a meleg szeretetet, mellyel unitárius testvéreink elhalmoztak, ahol csak áthaladtunk. Segesváron az állomásra jött Nagy Béla tiszteletes ur és kedves családja, Kedében Pap Ferenc tiszteletes ur, Siménfalván Páll Dénes és Kozma Zoltán lelkész urak, Balavásáron való átutaztunkkor pedig Biró Izsák bordosi lelkész ur siettek minden jóval üdvözlésünkre. Fogadják mind, úgy a felemlített, mint fel nem említett kedves barátaink és pártfogóink az ifjuság köszönetét és háláját azért a sok jóért és szivességért, mellyel minket elhalmoztak és e konferenciát számunkra feledhetlenné tették. Ugyanítt fejezzük ki köszönetünket a Kereszturi Kaszinó mélyen tisztelt elnökségének azért a szivességért, hogy tennisz-pályáit a kongresszus tagjai részére megnyitotta s a pályaaavató mérkőzésre való szives meghívásával sport programunkat kiegészítette.

A kongresszus meleg szeretettel üdvözölte hivatalos üléséből főtisztelendő dr. Boros György püspök urat, az ifjuság eme melegszívü barátját, ki annyi évtizeden át munkált, fáradozott a mi ifjuságunk érdekében. Az erre az üdvözlésre adott választ alább közöljük, a konferenciáról szóló rövid tudósításunk méltó befejezéséként:

*A Dávid Ferenc Egylet Ifjusági Körének
Főpásztori üdvözlés!*

Kedves ifju barátaim, munkatársaim!

F. hó 15-én kelt üdvözlő leveleteket köszönöm és gratulálok az első konferencia fényes sikeréhez. Ebben a sikerben rejlik a jövő biztosítéka, mert ebből bátorítást, buzdítást merithettek a jövőre. A szerzett tapasztalatokat és tanulságokat a jövőben haszonnal fogjátok tökécsíteni.

Örömmel értesítem arról, az ujszékelyi kitünő példaadásról, amellyel már kiléptetek az ifjuság köréből is és megmutattátok a

falunak, hogy alkohol nélkül is lehet, sőt csak úgy lehet kellemesen mulatni és eszmecsérét folytatni. Ha a konferencia semmi egyebet nem végzett volna, ez is megérte a fáradságot.

Tiétek lesz a diadal, ha ezt a szesztelen mulatozást összes községeinkben megvalósítjátok. És én hiszem, hogy ha apostolai lesznek mind azok, akik résztvettek, a siker nem marad el.

Egy másik föladatot tűzök előtökbe: a városokon levő iparos és kereskedő ifjakat vonjátok be magatok közé. A többi következni fog, ha ügyes utánjárással arra is gondoltok, hogy a székely ifjaknak iparra irányítása nekünk létérdekünk. A Székely Társaságokkal meg van a kapcsolatotok, meg van a faluval is. Éreljétek ezt az eszmét. Lelkész fiaitól kértem és várom iparosaink kimutatását. Majd közölni fogom.

Hasonló fontosságú szolgálatot tesztek, ha már meglevő tagjaitok útján segítségére mentek a lelkészeknek és az énekvezéreknél, hogy mindenütt szervezzék meg az ifjusági énekkarokat. A szakszerű előkészítést már munkába vettük. Töletek a propagandát várjuk.

Még csak egyet: a városokon kenyérkeresetben álló ifjuság fölfedezését, közéték vonását, ellenőrizését, morális és hitbeli erősítését szívetekre kötöm.

A főpásztornak küldött üdvözetlet toldjátok meg a neki nyújtandó segédkezéssel, mert a rábizottakban csak így remélheti némi siker elérését.

Fogadjátok a főpásztor szeretetét és éreztétek annak melegét.

Dr. Boros György
püspök.

.....
Sz.: 344—1928.

U. P.

Pályázati hirdetés tanítónői állásra.

A küküllődombói unitárius felekezeti iskolában tanítónői állás eltávozás következtében megüresedett, erre az állásra pályázatot hirdetek. 1. Javadalom: az egyházi főhatóság által megállapított havi pénzfizetés és lakbér. 2. Teendők: az iskolában a beosztás szerint kijelölt osztályok és az iskolába járó összes leányok kézimunka tanítása; az egyházközségi ifjuság vezetésében, nevelésében való részvétel s általában az egyházközség valláserkölcsei és kulturális életének előmozdítása. 3. Az állásra véglegesen csak a törvény követelményeinek megfelelő okmányokkal rendelkező tanítónő fog kineveztetni. 4. A kel'ően felszerelt folyamodványt a küküllői egyházkör esperesi hivatalához f. évi augusztus 15-ig kell benyújtani.

Kolozsvár, 1928 július 23.

Dr. Boros György
püspök.

Egyházi és iskolai mozgalmak.

Bethlenszentmiklósi örömnép.

1928 év június 10-én, igen felemelő ünnepben volt része a bethlenszentmiklósi unitárius egyházközségeknek. Ekkor avattuk fel ujonnan vásárolt harangját.

Az ünnepség iránti érdeklődést az tette vonzóvá, mivel Ferencz József székébe Tordán egyhangulag megválasztott szeretett püspökünk Dr. Boros György, első püspöki ténykedését itten kezdette meg és körünk első útja alkalmával impozáns módon kívánta szeretetét kimutatni.

Június 10-én Bethlenszentmiklós kicsinyje, nagyja már korán reggel ünneplő ruhában, virágcsokrokkal az utcákat megtölti és háromnegyed nyolckor megindul a menet az állomáshoz. Pár perc és előttünk áll főpásztorunk Nagy Béla köri-jegyző, Hadházi balászfalvi gondnok, Benedek M. theologus kíséretében, hol a polgári hatóság képviselője üdvözli, majd egy kisleány csokrot nyújt át, s nyomban megérkezik Szathmáry Gyula köri felügyelőgondnok autóval. A faluba vezető uton lovas bandérium élén egy ifju üdvözli Öméltségát és virágokkal halmozzák el kocsiját. A falu előtt református és gör. kath. lelkészek egyházközségük nevében üdvözlik, azután pedig a papi lakás előtt Szathmáry felügyelőgondnok üdvözli válogatott, szívhez szóló szavakkal. Amilyen szeretetteljes volt a fogadtatás, épp oly szeretetteljesek voltak főpásztorunk köszönő szavai.

Az ünnepély délelőtt 11 órakor kezdődik, hogy az idegen vallásfelekezetűek is megjelenhessenek. Kimagasló pontja az ünnepélynek főpásztorunk felavatási beszéde, melyben megragadó szavakkal méltatja e napnak jelentőségét, a harangnak fontosságát.

Igen kedves és megható jelenség volt, mikor főpásztorunk a keresztelendő kisgyermeket karjaira veszi, homlokon csókolva virágokat ad kicsiny kezükbe, megkereszteli és megáldja őket.

Következnek a szokásos tisztelgések: polgári hatóság, köri egyháztanácsosok, helybeli presbiterium, nőszövetség, dalárda, gör. kath., református egyházak, dicsőszentmártoni, domboi egyházközségek, köri papság teljes számmal.

Délután Bartok Endre tartott istentiszteletet, beszéde és imája szép, kidolgozott volt.

Püspök urunk tartózkodási idejét meghosszabbította s megnyitotta az ifjusági estély előadását.

Mindenek szép rendben folytak le és örökre emlékezetben maradnak.

Buzogány Kálmán.

.....

Küldjétek gyermekeiteket minél főmegesebben a kereskedelmi és ipari pályákra!

Ny.-Szentmártonban az egyházközség június 10-én d. u. „*Anyák napját*” tartott zsufolt templomban. Alkalmi szent beszédet tartott Máthé Zsigmond beszolgáló lelkész. A nap fontosságát méltatta tanító afia, Szentmártoni Bálint. Alkalmi szavalatokkal szerepeltek a tanulók. Megható jelenetek játszódtak le a tanulók által édesanyjuknak köszöntő kíséretében átadott virágcsokrok, mint a gyermeki szeretet szimbólumai nyomán. Minden anya, sőt nem anya is örömkönnyekeket hullattak.

.....

Gyermek-világ.

Jelen számunktól kezdve időről-időre külön rovatot fogunk vezetni apró gyerekeink számára. Kérjük a szülőket vezessék be gyerekeiket a rovat rejtelmeibe, olvassák fel nekik a közleményeket, foglalkozzanak eleinte együtt a talányok megfejtésénél és szerettesék meg e rovaton keresztül egyházunkat az aprósággal!

I. számú talány.

Sáríka kérdezte nagyapótól: „Én ötéves vagyok nagyapó, hát nagyapó hány éves?” Nagyapó így felelt: „A te apukád éppen 11-szer olyan idős, mint te, és én annyi évet számlálok, mint amennyi ő lesz, amikor te az én koromnak egyharmada leszel.” Hány éves volt nagyapó? A megfejtők között értékes ajándékokat fogunk kiosztani. Határidő augusztus 20.

Szeresd a fecskét!

Abban a kis utcában, ahol én lakom, van két kis fűszerüzlet. Az egyik Izidor nevű, kaftános, fehér harisnyás zsidó emberé, a másik pedig egy, már csak magyarul beszélő, Jákob nevű szintén izraelita vallású férfitulajdona. Történt egyszer egy jó tavasz közepén, hogy a messze Afrikából két villásfarkú, vidáman csicsergő, karsú fecskemadár hazaérkezett. Ugy látszik tavalyi fészüküket elfoglalta valami tolakodó, szemtelen veréb, ők hát lakás nélkül maradtak. S minthogy fecskééknél nincs sem lakáshivatal, sem lelépési díj ez a fecskepár új fészket kényszerült építeni. Fecskénéinek nagyon megtetszett az Izidor boltja felett az eresz, elhatározták, hogy itt fogják lerakni új palotájuk alapkövét. Fecskébácsi azonnal neki is látott, sebes repüléssel bejárta a vidéket s szájában szalmaszál-geregdát, sár-téglát hordott össze új otthonának megépítésére. S készült

a fészek, fecskénéni már gyönyörködve próbálgatta puha belsejét, hogy ott majd kicsinyeit kikülthesse. Hanem Izidor boltosnak nem tetszett a dolog. Az építéssel bizony sok szemetet hulattak le a fecskék boltja előtt s Izidor unta nap-nap után azt eltisztogatni. Fogott hát egy déleiőt egy hosszú rudat s leverte a már majdnem kész fecskefészket. Szegény fecskepár ismét lakás nélkül maradt. Kétségbeesve keringtek fészük romjai körül a levegőben s nem tudták mitévők legyenek. Jákob szomszéd épp künn állt boltja előtt, mikor Izidor leverte a fészket s bizony meg is modta a magáét, mert sajnálta szegény fecskéket nagyon. Aztán, hogy látta a fecskék tanácsalanságát, hirtelen létrát fogott, felmászott a saját bolija fölötti ereszig, ott egy kis ládikót odaszegzett, hogy annál könnyebben építhessenek oda a fecskék, sőt még sárból, tollból egy kis alapot is rakott a ládikóra. S a fecskék úgy látszik megértették, hogy Jákob szívesen fogadja őket, egy kis ideig még keringtek régi fészük körül, de azután átrepültek a Jákob boltja fölé s fecskebácsi neki látott új fészük felépítésének.

Telt, múlt az idő, fecskénéni kiköltötte pelyhes kis fiókáit, eljött az ősz is, a fecske barátok nagy része már el is repült vissza Afrikába, hogy a tél hideg, zord fagyát kikerülje. A mi fecskepárunk azonban még mindig késett. Szép, meleg ősz volt, aztán meg szerették is ezt a fészket nagyon. Csintalan gyerekek itt nem zavarják őket, Jákob boltos megvédte őket minden veszélytől. Végül azonban ők is csak felkerekedtek s már úgy volt, hogy utnak is indulnak, mikor heves, csuf vihar keletkezett s ők az indulást másnapra halasztották. Azon az estén azonban történt valami. Nagy tömeg ember verődött össze, különösen ifjak, és fáklyákkal, botokkal felfegyverkezve végigjárták a külvárosi utcákat. „Üsd a zsidót!“ kiabálták s amerre mentek, összetörték a zsidók üzleteit, izzé-porrá zúzva mindent. Elérkeztek a mi kis utcánkba is s először az Izidor boltját érve, porrá törtek ott mindent, majd az egész tömeg átvonult az utca tulsó felére, a Jákob üzlete elé. Már-már itt is nekifogtak a törésnek-zuzásnak, szegény Jákob félelemtől reszketve sirdogált boltja lehuzott redőnye mögött. A fecskék felriadtak a nagy lármára s rémülten repkedtek fészük körül. Hirtelen a banda vezére megpillantotta a fecskéket s róluk szeme a Jákob segítségével épített fészekre esett. A vezér megállt, ütésre emelt botja lehanyatlott. Agyában talán feltűnt az otthoni szülői ház képe, ahol szintén fecskefészek ült az eresz alatt. Szinte zavarban önmaga előtt, de azért

egész határozottsággal visszafordult, s pár izgatott szóváltás után rábirta a tömeg hozzá közel álló részét, hogy hagyják épségben a Jákob boltját. A tömeg aztán elvonult s Jákob örömkönyveket sirva nézegett épen maradt boltja fölött a fecskefészket. Másnap a fecskék utrakeltek. Jákob udvarán állva nézte, amint valami ötven fecske hangos csicsérgéssel repkedet körbe-körbe, majd amikor villámgyorsan délnek vették útjokat, Jákob könnyekkel szemében kiáltott utánuk: Jöjjetek vissza jövőre drága kicsi fecskék! Sanyi bácsi.

.....

Innen-onnan.

A spiritizmus eredete. Az asztaltáncoltatás és holtakkal való beszélgetés hívei talán kevésbé fognak örülni az alábbi híreknek. Dr. H. I. Spinden, az amerikai Harvard Egyetem professzora nemrég előadást tartott a spiritizmusról. Ethnologiai kutatások bizonyítják, hogy a nálunk egyre népszerűbbé váló spiritizma trükköket az indiánusok már századok óta gyakorolják. Amerikában először a Fox-nővérek tartottak sèance-ot 1848-ban, New-York állam északi részében, az Irokéz indiánok lakóhelye közelében. Ugyanugy végezték szellemidézéseiket, mint az indiánok „álomdoktorai“, kuruzslói. Ezek az álom-doktorok (orvosságos emberek, shámánok) ugyanazokat a trükköket használták, amiket a ma spiritisztái. Hogy e tulvilági lényekkel való érintkezés nagyjából egyszerű, illetve ügyesen alkalmazott csalás, kisebb része pedig a felizgatott fantázia szüleménye — ma már tudományosan bizonyítva van.

Sakkozás — levél útján. A legújabb amerikai furcsaság a sakkozás levél útján. Californiában kezdték ezt az új fajta sakkozást és valószínűleg egy év is beletelik, amíg egy-egy ilyen ügynevezet levelezési-játszmat befejeznek.

Királyi gépészek. Két amerikai utazott nemrégén Bulgáriában s hirtelen elromlott az autójuk. Több órai kinlódás után sem tudták kijavítani, míg végre arra jött egy másik autó. A vezető leszállt, megnézte az elromlott gépet, s félóra alatt sajátkezüleg meg is javította. Amint később kiderült, ez az ember Boris, bulgár király volt. Van egy másik király is Európában, aki nagyszerűen ért a gépészethez: Albert, Belgium királya. Üres óráiban repülőgépeket, automobiloikat szed szét és rak össze újra. Mindez azt bizonyítja, hogy a munka nem szégyen, sőt szellemi foglalkozásu embernek egyenesen élvezet, ha napi fáradalmái után pár órát kézi munkának szentelhet. Gondoljunk erre, mikor gyerekeinket szegyeljük ipari pályára adni.

Vidám percek.

A mi kedves vendégünk W. J. Dumble oxfordból sok jó adomát mondott el a kereszturi konferencia üres óráiban. Nagyrésze persze a skótokról szólott, mert egyszer a skótok borzasztó fősvények, és másodsor, Mr. Dumble — angol. Tehát:

Házvételről volt szó. A tulajdonos megjegyzi:

— Az igazság kedvéért el kell mondanom, hogy ezt a házat egy skót visszajáró lelke szokta meglátogatni...

Vevő: Egy skóté! Ó, attól könnyű lesz megszabadulni. Kiteszek az ajtóba egy jótékonyásra való felhívást és egy perselyt, s tudom, erre felé sem jön többet.

*

Feleség: (Férjhez, ki ép munkába indul.) Hagyj itthon kérlek ezer lejt. Egy kalapot kell vennem...

Férj: Egy kalapot? Hamarabb kellett volna szólnod, most már nics időm veszekedni...

*

Szomszédasszony: Nos, hogy halad a kis Jancsi a hegedülésben?

A másik: Nem valami jól. Tudod szívem, az a gazember zálogházas nem engedi Jancsinak, hogy ott gyakoroljon...

*

Jóskáné: Azok a legostobább emberek a világon, akik mindenre csak kérdéssel válaszolnak.

Pistáné: Igazán? Ugy gondolod?

*

Ez már az inas elhelyezéseknél történt.

Bejön egy néni, s így szól:

— Szerkesztő ur instállom, nem tudná valahová elhelyezni az én Mózsikámat?

— Hát mire van tehetsége?

— Ó, hát eleinte szerkeszthetné talán ezt a lapot, később pedig majd ha megjön egy kicsit az esze, használhatnák a nyomdában is valaminek...

— Hm!

.....

** Alapítói díj 500 Leu, minek ellenében az „Unitarius Közlöny” ingyen jár!**

Pályázati hirdetés kántortanítói állásra.

Székelykában, az eddigi tanító(ó) lemondása következtében megüresedik augusztus 31-én a kántortanítói állás. Az állás betöltése a püspökre van bízva. Felhívom tanítóink érdeklődését. Ha nőtlen ember kap kinevezést, K. Nagy Árpád e.-felügyelő gondnok ur ebédet és vacsorát ajánlott föl, hogy gyermekével iskolán kívül egy kevés ideig foglalkozzék.

1928 július 19.

Dr. Bóros György
püspök.

.....

Szerkesztői üzenetek. *Unitárius Naptár.* Kérjük azokat, kik az 1929. évi Unitárius Naptár részére kéziratokat, megjegyzéseket, kiigazításokat vagy hírdetéseket szándékoznak küldeni, hogy küldeményeiket legkésőbb augusztus 20-ig juttassák el lapunk szerkesztőségébe, mert a naptár összeállítása e hó végével kezdetét veszi, s az ezután jövő leveleket nem leszünk képesek figyelembe venni. *Lelkész és belső ember afitaihoz.* Falusi, magasabb iskolát nem végzett ifjúságunknak ipari pályákra való irányítása elsődrendű éleletsükségletünk lévén, kérem szolgatársaimat, forduljanak teljes bizalommal szerény személyemhez inas ügyekben annál is inkább, mert a Székely Társaság szíves volt főtitkárául megválasztani, s így meggyőződhettem, hogy székely ifjaink elhelyezése aránylag könnyen eszközölhető itt Kolozsvárt. Jelenleg is több inas elhelyezhető lenne. Az útiköltség és ruháztatás minden esetben az inast felküldő szülő, vagy gyámot terheli. Mindenesetre azonban kérem szolgatársaimat, tudassanak engem a falujokból Kolozsvárra hozott és elhelyezett inasok címéről, hogy lelki gondozásukat felvehessem, s amennyiben lehet, e tanulókat segélyben is részesíthessem. *A konferencia alkalmával felvett csoportkép* igen jól sikerült, különösen a nagyított kiadása, levelezőlap alaku kép ára 10 lej, nagy kép ára 50 lej és a portó. Kívánatos lenne, hogy minden ifjúsági egyesület rendeljen egyet a nagy képből, a konferenciáról való emlék gyanánt. Rendeléseket az ifjúsági egyesület útján, vagy lapunk szerkesztőségénél is lehet eszközölni. *Felhívjuk* lapunk olvasóinak figyelmét a lap alján levő megjegyzésre, mely szerint megrendelés, fizetés stb. technikai ügyek Gálfi Lőrincz theol. tanár, pénztárhozhoz intézendők!

Minden kézirat Szent-Iványi Sándor szerkesztő címére Cluj, Unitárius Kollégium küldendő.

Előfizetési ár: Egész évre 60 L. Magyarországra 90 L. Egyes szám ára 8 L. Akik a 60 L.-t egy összegben előre befizetik, a Dávid Ferenc-Egylet rendes tagjainak tekintetnek. Örökös alapítódíj 500 L. Minden pénz Gálfi Lőrinc egyleti pénztárhozhoz küldendő.

Nyomatott „Corvin“-könyvnyomdában Cluj-Kolozsvár, Str. Iorga (volt Jókai-utca) 17 sz